

Stopama sv. Franje do oltara Božjeg

Hrvatski franjevački sveci i blaženici

Fra Filip Pražen, Split
- student teologije

Fra Nikola je sa svojom svetom subraćom pokušao propovijedati pred Saracenima 11. studenoga 1391. god. Međutim razjareno mnoštvo skočilo je na propovjednike i nakon saslušavanja, suđenja i presude 14. studenoga bili su ubijeni i bačeni u oganj. Odmah poslije mučeničke smrti fra Nikolu su slavili kao sveca u njegovu rodnom Šibeniku i Franjevačkom redu.

Uz fra Antu Antića, spomenut ćemo i ove sluge Božje, koji su franjevački pasac i habit ponosno i dostojno nosili: majka Klara Žižić, mons. Josip Lang, fra Vendelin Vošnjak, fra Alojzije Palić, fra Serafin Kодиć, fra Aleksa Benigar, fra Ante J. Tomičić, fra Egidije Bulešić, fra Placido Cortese, fra Ivo Peran te hercegovački i franjevci naše provincije – žrtve komunističkog terora.

Duga je to povijest, dragi moji, na samu pomisao zastaje dah. Zamislite koliko je bilo tu riječi, misli, djela, srdaca, očiju uključeno u tu životnu borbu koja evo nakon 800 godina još traje. I prije nego je veliki Asižanin stupio nogom na ovo naše hrvatsko tlo mnogi su heroji svjedočili svoju vjeru, tamo još od Pavlova učenika Tita, preko sv. Dujma, Dimitrija, Kvirina Sisačkoga i Mavra Porečkoga do Gaudencija Osorskoga i Ivana Trogirskog. Od kada je sv. Franjo došao na ove prostore sva sila sinova i kćeri hrvatskoga naroda je pošla za njim. Na tisuće i tisuće neznanih junaka, nama neznanih, ali zna Onaj čije Srce sve zna.

Među tolikim muževima i ženama u našem narodu koji su živjeli uzornim kršćanskim životom, Crkva je službeno potvrdila javno štovanje 15 svetaca ili blaženika. Nije slučajno više od pola od toga broja Franjinih sljedbenika u raznim franjevačkim redovima (sv. Nikola Tavelić, sv.

Leopold B. Mandić, bl. Oton iz Pule, bl. Julijan iz Bala, bl. Jakov Zadranin, bl. Katarina Kosača-Kotromanić, bl. Marija Petković i bl. Alojzije Stepinac).

Narod Božji uvijek je imao neko posebno osjetilo za nadnaravne vrednote. I kad se god pojavio netko koji je bio malo bliže Bogu, puk je to odmah osjetio. I nikad službena Crkva ne bi nikoga proglasila svetim ni blaženim, da ga narod prije toga nije smatrao osobitim Božjim prijateljem. Čak za prvih tisuću godina kršćanstva mjesna je Crkva rješavala pitanje proglašenja svetih. Dakle, glas naroda bio je gotovo odlučujući čimbenik. Nakon krvavih progona i ere mučenika narod je osjetio da treba štovati i ne-mučenike. Prvi takvi bili su sv. Silvestar, papa i sv. Martin, biskup. Narod je, dakle, uvijek štovao Božje ugodnike i čuvao uspomenu na njih. U pojedinim užim zajednicama (biskupijama, redovima, provincijama...) pojedinci su neprestano pronalazili vreme-

na strpljivosti i zanimanja pa su skupljali podatke i zapisivali sve što su mogli doznati o svojoj sve-toj braći i sestrama.

Sv. Nikola Tavelić (oko 1340.–1391.)

Ovdje bih se osvrnuo na nekoliko velikana svetosti u Hrvata. Počinjemo sa sv. Nikolom Tavelićem. Krešimirov grad Šibenik s pravom se ponosi da je prvi hrvatski svetac sv. Nikola Tavelić započeo svoj zemaljski život među njegovim bedemima ili u neposrednoj njegovoj blizini oko 1340. godine. Prva školska znanja postigao je vjerojatno u Šibeniku. Tu je, ili možda u Bribiru, i postao franjevcem. Bogoslovni studij je završio u Zadru, Splitu ili Senju. U tim su naime gradovima u to doba postojala filozofsko-teološka učilišta.

Oko 1365. god. zaređen je za svećenika. Kao franjevac i misionar pošao je u Bosansku vikariju oko 1372. god. vjerojatno na poziv bosanskoga vikara fra Bartula od Alverne. Isti će taj fra Bartul 1402. god. javiti papi Bonifaciju IX. da su franjevci u Bosni obratili oko 50.000 krivovjeraca. Zajedno s fra Nikolom u Bosni je radio i fra Deodat iz Ruticinija, član akvitanske provincije (francuske). Obojica su u jesen 1383. ili početkom 1384. god. napustili Bosnu iz nama nepoznatih razloga i s dozvolom starješina pošli u Palestinu. Fra Nikola je sa svojim drugom došao u Jeruzalem i nastanio se u samostanu na Sionu. U to doba starješina samostana na Sionu i upravitelj cijele Sv. Zemlje bio je fra Gerard Calvet, vrlo ozbiljan i razborit franjevac, rodom iz Francuske. On će kao starješina s još 12-toricom subraće prisu-

stvovati mučeničkoj smrti našega sv. Nikole i trojice njegovih drugova. Sve što je okom vidio i doživio u tim dramatičnim trenucima opisat će i poslati u Europu kao prvorazredno svjedočanstvo herojstva i ljubavi svetih Kristovih svjedoka.

Fra Nikola je sa svojom subraćom pokušao propovijedati pred Saracenicima 11. studenoga 1391. god. Međutim razjareno mnoštvo skočilo je na propovjednike i nakon saslušavanja, suđenja i presude 14. studenoga bili su ubijeni i bačeni u oganj. Odmah poslije mučeničke smrti fra Nikolu su slavili kao sveca u njegovu rodnom Šibeniku i Franjevačkom redu. Štovanje mu se stalno iskazivalo, dok ga papa Lav XIII. nije i službeno odobrio, i našega Nikolu 6. lipnja 1889. god. proglašio blaženim. Konačno, postupak je sretno priveden kraju dana 21. lipnja 1970. god. Papa Pavao VI. je Nikolu Tavelića i njegove drugove mučenike u bazilici Sv. Petra u Vatikanu u nazočnosti preko 20 000 Hrvata iz domovine i svih krajeva svijeta svečano proglašio svetima. Njegovo

rođenje za nebo slavimo 14. studenoga.¹

Sv. Leopold Bogdan Mandić (1866.–1942.)

Priču nastavljam s tihim trudbenikom prošloga stoljeća sv. Leopoldom Bogdanom Mandićem. On se rodio 12. svibnja 1866. u Herceg-Novom, gradiću u Boki Kotorskoj. Kotorski biskup mons. Kažimir Forlani kod ulaska u sjemenište posvjedočio je da je „od najnježnijih godina davao primjer svake kreposti, jer je cijelom dušom nastojao oko kršćanske savršenosti“. U sjemeništu se odlikovao marljivošću u učenju, uzornim ponašanjem i pobožnošću. Već je u najranijim godinama osjetio želju da radi na kršćanskom jedinstvu, posebno između Istočne i Zapadne Crkve, kod čega je osobito mislio na crkveno jedinstvo slavenskih naroda. Zato je odmah po završenim studijama zamolio poglavare da ga pošalju u domovinu kako bi se mogao posvetiti radu oko svetog jedinstva. Poglavari nisu udo-

¹ Usp. Hrvatin G. JURIŠIĆ, *Sv. Nikola Tavelić – pročelnik hrvatskih svetaca*, u: *Franjo među Hrvatima*, Zagreb, 1976., str. 57–59.

Bogoslovi u sobi sluge Božjega o. fra Ante Antića (Franjevački samostan u Zagrebu)

voljili njegovoj želji. Ponizno se podložio volji poglavara i sav se predao apostolatu ispovjedaonice.

Uvijek je osjećao živu želju za domovinom. „Iz Padove ne mogu pobjeći, hoće me ovdje, ali ja sam kao ptica u krletki, moje je srce uvijek tamo preko mora“ – rekao je jednom prijatelju i dodao: „Molite Blaženu Gospodaricu, neka mi pribavi milost da, pošto završim svoje poslanje u Padovi, mogu odnijeti svoje siromašne kosti među svoj narod, za dobro onih duša“.

Kad je kao mlad svećenik uvidio da se neće moći posvetiti aktivnom radu za crkveno jedinstvo i spoznao da je njegovo poslanje da svoj život posveti radu za duše u ispovjedaonici, načinio je zavjet da će svakoga čovjeka koji dođe k njemu na ispovijed primiti kao istočnoga kršćanskoga brata. U susretu sa svakim pojedinim pokornikom staviti će svu svoju želju za svetim jedinstvom između kršćanskog Istoka i Zapada. Njegova je ispovjedaonica bila opsjedana od ljudi svakodneвно po deset pa i više sati i to kroz gotovo 40 godina. Njegov je duhovni život i rad nalazio svoje žarište i izvorište u sv. misi, a osobito je sinovskom ljubavlju gorio prema presvetoj Djevici koju je nazivao svojom „Gospodaricom“. Bio je ponizni odgajatelj velikog ljudskog prijateljstva, a mnogi su ga vjernici već za života smatrali svecem koji ima od Boga posebnu karizmu da bude pomoćnik obiteljskim problemima i nevoljama. Kad je, iscrpljen ispovjedničkom službom i skršen bolešću, 30. srpnja 1942. u Padovi umro, vjerni ga je narod proglasio svecem. Što-

vanje mu se proširilo munjevitom brzinom po svim zemljama i kontinentima, a posebno po našoj i njegovoj domovini Hrvatskoj, gdje se oko njegovog štovanja osobito trudio bl. Alojzije Stepinac. Postupak za beatifikaciju na temelju spontanog štovanja vjernika završen je, i papa Pavao VI. proglasio ga je blaženim 2. svibnja 1976. god.; a bl. papa Ivan Pavao II. svetim 16. listopada 1983. Spomendan mu je 12. svibnja.

Bl. Jakov Zadranin (oko 1400.–1490.)

Bl. Jakov Zadranin rodio se najvjerojatnije u Zadru oko 1400. god. Oduševio se Franjinim pozivom i prihvatio franjevački način života u samostanu Sv. Franje u Zadru, kao brat laik. Jednom je pratio zamjenika provincijala na generalni kapitul Reda i tako ostao u Italiji. Živio je u raznim samostanima provincije Sv. Nikole. Poslije smrti narod i braća smatrali su ga svecem i javno štovali. Blaženim ga je proglasio 29. prosinca 1700. god. papa Klement XI. Spomendan mu je 27. travnja.

Prema oltaru Božjem

U idućim redcima spomenut ću neke meni bliske i drage Božje ugodnike s mišlju vodiljom da je svaki od njih vrijedan hvale. Nisu još uzdignuti na čast oltara, ali bit će uskoro, nadam se. Jedan od njih je naš fra Ante Antić (1893.–1965.). Svećenik, franjevac rodom iz Šepurina na otoku Prviću u šibenskom arhipelagu. Djetinjstvo provodi i osnovnu školu završava u Zatonu. Godine 1905. odlazi u Franjevačko sjemenište u Sinj i tu je završio gimnaziju. Franjevački habit je

obukao na Visovcu 1911. god. Za svećenika je zaređen u Šibeniku 1917. god. Prvo je bio pomoćnik magistra klerika u Makarskoj i Visovcu, a potom je i sâm bio magistar (odgojitelj) u Makarskoj i Zagrebu. Bio je čovjek molitve, traženi ispovjednik i duhovni savjetnik. Brinuo se za siromahe, učenike i studente. Pokopan je na Mirogoju, odakle je 15. prosinca 1970. god. njegovo tijelo preneseno u kriptu svetišta Gospe Lurdske u Zagrebu. Danas naš klerikat u Splitu nosi njegovo ime. I kao što rekoh, vodi se postupak za njegovu beatifikaciju. Pozivam sve da mole za njegovo proglašenje blaženim da ovaj naš napaćeni narod dobije još jednog zagovornika kod Boga.

Uz fra Antu, spomenut ćemo i ove slugе Božje, koji su franjevački pasac i habit ponosno i dostojno nosili: majka Klara Žižić, mons. Josip Lang, fra Vendelin Vošnjak, fra Alojzije Palić, fra Serafin Kodić, fra Aleksa Benigar, fra Ante J. Tomičić, fra Egidije Bulešić, fra Placido Cortese, fra Ivo Peran te hercegovački i franjevci naše provincije – žrtve komunističkog terora.

Ovo je samo kap u moru onoga što krije povijest hrvatskih franjevačkih svetaca i blaženika, ali mi ne živimo samo od povijesti. Naša je dužnost na njezinim temeljima graditi svoju budućnost i izmoliti i potaći u nama mladima taj gorljivi duh koji su imala naša braća i sestre prije nas. Svi smo pozvani na svetost i dužni smo odgovoriti na taj poziv. Bez stida, bez oklijevanja, bez kukavičluka i sa svim srcem i razboritošću. Učinimo jedni druge svetima kao što je On svet. ❖